

## مشخصات کانی شناسی (فداد معدنی مس دیان (جنوب دامغان)

نویسندگان: الهام ناهیدی فر<sup>۱\*</sup>، فرحاله فردوست<sup>۲</sup>، مهدی رضایی<sup>۲</sup>  
دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه شاهرود (ignis\_13@yahoo.com)  
گروه زمین شناسی دانشکده علوم پایه دانشگاه شاهرود

### چکیده

کانسار مس دیان، در ۹۰ کیلومتری جنوب دامغان، در کمربند ماگمایی ترود- چاه شیرین، در شمال پهنه ایران مرکزی رخ داده است. کانسار ذکر شده در بین گدازه‌های آندزیتی با ساخت برشی، توف و ولکانیکهای برشی که محدوده سنی ائوسن- الیگوسن را در بر می گیرد، واقع شده است. سنگهای رخنمون یافته در منطقه شامل آندزیت، تراکی آندزیت، بازالت- تراکی آندزیت، تراکی بازالت و داسیت می باشد که رخداد کانه‌زایی در امتداد شکستگیها و درزه‌ها به شکل پرکننده فضای خالی صورت گرفته است که کانیهای اصلی آن شامل مالاکیت، کوولیت، کالکوسیت، کوپریت، تنوریت و کریزوکولا می‌باشند. همچنین اکسیدهای آهن بصورت فرعی و کلسیت و کوارتز عمده ترین کانیهای باطله این کانسار می‌باشند.

واژه های کلیدی: پتروگرافی، مس، دیان، مالاکیت.

### مقدمه

بسیاری از کانسارها و تجمعات معدنی در طبیعت، توسط محلولهای هیدروترمال تشکیل می شوند و با اینکه در نوع مواد معدنی و حجم ذخیره متفاوت هستند اما همگی از رسوبگذاری مواد محلول در آبهای داغ، در فضاهای خالی و شکستگیها تشکیل شده‌اند (Pirajno, 2009). یک نمونه از این نوع کانسارها، کانسار مس دیان در ۹۰ کیلومتری جنوب دامغان است، که با مختصات  $26^{\circ} 54'$  طول شرقی و  $35^{\circ} 25'$  عرض شمالی، در چهارگوش  $1:100000$  کلاته - رشم (جعفریان، ۱۳۷۳) و در ۴ کیلومتری غرب روستای دیان واقع شده است (شکل ۱، الف). کمربند ولکانیکی ترود - چاه شیرین در بخش شمالی زون ساختاری ایران مرکزی با روند شرقی - غربی قرار گرفته که سنگهای آذرین این منطقه در فاصله دو گسل ترود در جنوب و انجیلو در شمال واقع شده‌اند و با ایجاد شکستگیها و درزه‌ها و عبور محلولهای هیدروترمال و شستشوی سنگهای مسیر، بستر مناسبی برای تشکیل کانسارهای مس، سرب و روی، طلا و ... هیدروترمال می‌باشند (کی نژاد و همکاران، ۱۳۷۸).